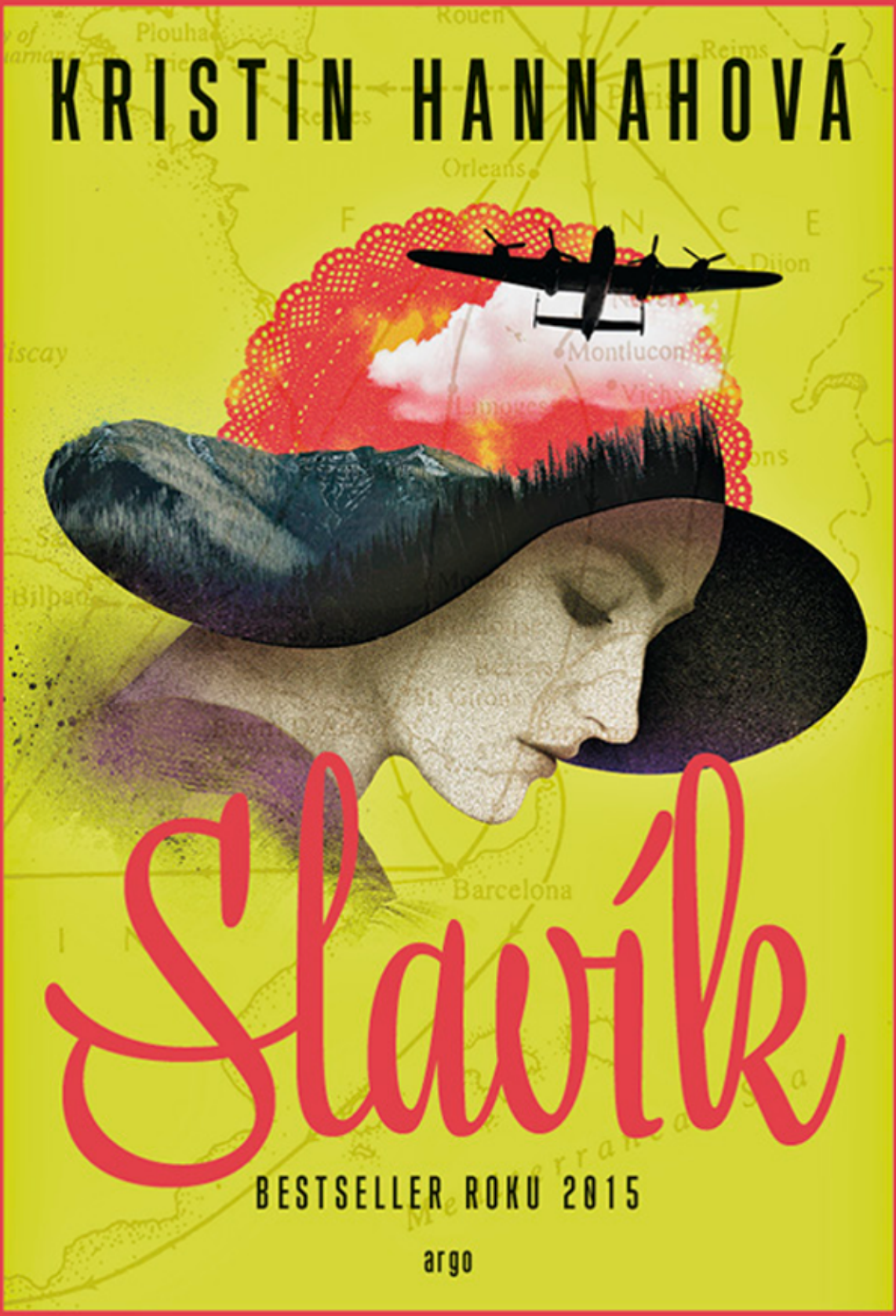
KRISTIN HANNAHOVÁ

Slavík

BESTSELLER ROKU 2015

argo

Slavík

KRISTIN HANNAHOVÁ

Slavík

argo

Přeložila Klára Šumová

The Nightingale

Czech edition © Argo, 2016
Copyright © 2015 by Kristin Hannah
Translation © Klára Šumová, 2016
ISBN 978-80-257-1774-5 (váz.)
ISBN 978-80-257-1838-4 (e-kniha)

Věnováno Matthewovi Shearovi,
příteli, učiteli, bojovníkovi.
Moc nám chybíš.

A Kaylee Nově Hannahové,
nejmladší hvězdě našeho vesmíru.
Vítej, naše malá holčičko.

KAPITOLA PRVNÍ

9. dubna 1995
pobřeží Oregonu

Pokud jsem se za svůj dlouhý život něco naučila, tak tohle: v lásce poznáváme, jací bychom chtěli být, a ve válce pak poznáme, jací jsme. Dnešní mladí chtějí vědět všechno o všech. Myslí si, že každý problém vyřeší mluvením. To moje generace je mnohem uzavřenější. Víme, jak blahodárné je zapomínání, jak lákavé mohou být nové začátky.

Na druhou stranu, i já poslední dobou vzpomínám na válku a svou minulost, na lidi, které jsem ztratila.

Ztratila.

To zní, jako bych své blízké někam založila, nechala je na místech, kam nepatří, a pak byla příliš zmatená, než abych se k nim dokázala vrátit.

Jenomže oni nejsou ztracení. Nejsou ani na lepším místě. Jsou mrtví. A jak se zvolna blížím ke konci svých dnů, dochází mi, že se nám všechen smutek i lítost usazují do DNA, a navždy se tak stávají naší součástí.

Za těch pár měsíců, které uplynuly od smrti mého manžela a od chvíle, kdy mi stanovili diagnózu, jsem zestárla. Moje pleť připomíná zmačkaný voskovaný papír, který se někdo pokoušel uhladit, aby ho mohl znovu použít. Často mě zrazuje zrak – ve tmě, když mě oslní světla aut, když prší. Nejsem zvyklá, že bych se na své oči nemohla spolehnout, je to frustrující. Možná právě proto jsem se začala ohlížet nazpět. Minulost vidím s jasností, jíž se mé přítomnosti už nedostává.

Ráda bych si myslela, že až odejdu, zaplaví mě pocit pokoje a shledám se se všemi, které jsem milovala a ztratila. Nebo že se alespoň dočkám odpuštění.

Jenomže co bych si nalhávala, že?

Náš dům, kterému dal dřevařský magnát, co si ho před více než sto lety postavil, jméno Vrcholky, je na prodej a já se chystám přestěhovat, protože bych podle syna měla.

Chce mi svou péčí v těchhle nejtěžších chvílích dokázat, jak moc mě má rád, a tak trpělivě snáším jeho panovačné chování. Co je mi po tom, kde umřu? O to totiž jde. Najednou přestalo být důležité, kde žiju. A tak svůj život u oregonských pláží, do něhož jsem vplula před téměř padesáti lety, pomalu skládám do krabic. Nemám moc věcí, které bych si chtěla vzít s sebou. Kromě jedné.

Natáhnu se po řetízku, za nějž se stahují ve stropě zabudované schůdky na půdu. Přistanou přede mnou jako džentlmen, nabízející rámě dámě.

Nedbám na to, že jsou chatrné a viklají se mi pod nohama, a vystoupám po nich na půdu, jež je cítit plísní a zatuchlinou. Nad hlavou mi visí jediná holá žárovka. Zatáhnu za provázek vypínače.

Jako bych se ocitla v podpalubí staré parolodi. Mezi trámy vykukuje podbití střechy ze širokých prken. Spáry mezi nimi vyplňují stříbřité pavučiny a v dlouhých cárech visí k zemi. Stěny jsou tak šikmé, že se mohu narovnat jen v samém středu půdního prostoru.

Zrak mi padne na houpací křeslo, v němž jsem sedávala, když byly děti malé, starou dětskou postýlku, olysalého houpacího koně na zrezivělých pružinách a židli, kterou moje dcera lakovala, když onemocněla. Podél stěn jsou nastrkané krabice nadepsané „Vánoce“, „Díkůvzdání“, „Velikonoce“, „Halloween“, „Servírování“, „Sportovní výbava“. Jsou v nich uložené věci, které už moc nepoužívám, ale s nimiž se nedokážu rozloučit. Kdybych si otevřeně připustila, že už nebudu zdobit vánoční stromek, brala bych to jako porážku, a já se nikdy neuměla vzdávat. V rohu je zastrčené to, co hledám: prastarý lodní kufr posetý nálepkami z cest.

S vypětím všech sil odtáhnu těžký loďák doprostřed půdy, přímo pod žárovku. Kleknu si k němu, koleny mi však projede ostrá bolest, a tak se svezu na pozadí.

Otevírám ho po dlouhých třiceti letech. Vrchní vkládací přihrádka je plná upomínek na moje děti. Jsou v ní maličké botičky, hliněné tabulky s otisky ruček, kresby pastelkami plné postav s rukama a nohama jako tyčky a usmívajících se sluníček, vysvědčení, fotky z vystoupení tanečního kroužku.

Vyndám přihrádku z kufru a odložím ji stranou. Pod ní se skrývá neuspořádaná změť připomínek dávných časů: několik vybledlých deníků v kožené vazbě, balíček zažloutlých pohlednic, převázaný modrou saténovou stužkou, lepenková krabice s promáčklým rohem, několik útlých svazků básní Juliena Rossignola a krabice od bot, obsahující stovky černobílých fotografií.

Navrchu leží vybledlý, zažloutlý arch papíru.

Sáhnu po něm a ruce se mi chvějí. Je to *carte d'identité*, doklad totožnosti z doby války. V rohu je průkazová fotografie a na ní mladá žena. *Juliette Gervaisová*.

„Mami?"

Slyším, jak syn stoupá po vrzajících schodech vzhůru. Jeho kroky mají stejný rytmus jako tlukot mého srdce. Kolikrát už na mě asi volal?

„Mami? Sem bys vážně neměla chodit. Sakra. Ty schůdky jsou hrozně vratké." Vystoupá až nahoru a přijde ke mně. „Stačí, abys spadla a…"

Dotknu se jeho nohavice a zavrtím nepatrně hlavou. Nedokážu vzhlédnout. „Nech toho." Na víc se nevzmůžu.

Klekne si a pak si sedne. Cítím jeho lehkou kořeněnou vodu po holení a taky závan kouře. Odskočil si ven tajně na cigaretu. Dělával to jako kluk a teď po mé diagnóze se k tomuhle zlozvyku vrátil. Nemá cenu mu nic říkat. Je lékař. Ví, jak je to škodlivé.

Instinkt mi velí hodit papír zpátky do kufru, zabouchnout za ním víko a zase ho schovat. Tak jsem to přece dělala celý život.

Jenomže teď umírám. Sice ne rychle, ale ani ne nějak zvlášť pomalu, a tak mám potřebu ohlédnout se za svým životem.

„Mami, ty pláčeš."

„Vážně?"

Chtěla bych mu říct pravdu, jenže nemůžu. Stydím se, že to nedokážu, je mi to trapné. Ve svém věku už bych se neměla bát ničeho, natož pak vlastní minulosti.

A tak jen řeknu: „Chci si s sebou vzít tenhle kufr."

„Je moc velký. Přebalím ti věci, co budeš chtít, do menší krabice."

Pousměju se nad tím, jak se mě zase pokouší dirigovat. „Miluju tě a jsem zase nemocná, takže ti dovoluji, abys mě sekýroval, ale ještě nejsem mrtvá. Chci si s sebou vzít tenhle kufr."

„Co z něj tolik potřebuješ? Vždyť tam jsou jenom naše výkresy a další krámy."

Kdybych mu bývala dávno řekla pravdu, nebo víc tančila a pila a zpívala, možná by býval viděl víc mě, a ne jen tu spolehlivou, obyčejnou mámu. Miluje svou představu o mně, která je neúplná. Vždycky jsem si myslela, že právě to chci: aby mě moji blízcí milovali a obdivovali. Teď si říkám, že bych byla radši, kdyby mě znali.

„Ber to jako moje poslední přání."

Vidím na něm, že mě chce pokárat, abych tak nemluvila, jenomže se bojí, že mu selže hlas, a tak si jen odkašle. „Porazila jsi to už dvakrát, tak to porazíš i teď."

Oba víme, že to není pravda. Jsem křehká a slabá. Bez pomoci lékařské vědy už se nevyspím ani nenajím. „Samozřejmě."

„Jde mi jen o tvoje bezpečí."

Neubráním se úsměvu. Američané dokážou být tak naivní.

Kdysi jsem jeho optimismus sdílela. Považovala jsem svět za bezpečný. Jenomže to bylo už hodně dávno.

„Kdo je Juliette Gervaisová?" zeptá se Julien. Trochu mě to jméno vyslovené jeho hlasem zaskočí.

Zavřu oči a moje mysl začne v nastalé temnotě, jež je cítit plesnivinou a zapomenutými životy, vzpomínat, sklene most přes roky i světadíly. Proti své vůli – nebo naopak ve spolupráci s ní, už se v tom sama nevyznám – si rázem všechno vybavím.

KAPITOLA DRUHÁ

Po celé Evropě zhasínají světla a v tomto životě
se už jejich opětovného zažehnutí nedočkáme.
Sir Edward Grey o Velké válce

srpen 1939
Francie

Vianne Mauriacová opustila příjemně chladnou štukovanou kuchyň a vyšla na zápraží. V údolí řeky Loiry panovalo nádherné letní ráno a všechno bylo v plném květu. S bílými prostěradly na šňůře si pohrával vítr a rozkvetlé růže se jako smích řinuly ze starobylé kamenné zdi, jež její domov ukrývala před zraky všech, kdo ho míjeli po nedaleké silničce. V květech bzučelo pár přičinlivých včelek a z dálky k ní doléhalo spokojené bafání vlaku, vzápětí překryté švitořivým smíchem malé holčičky.

Sophie.

Vianne se usmála. Její osmiletá dcerka nejspíš v rámci příprav na sobotní piknik běhala po domě a teď donutila otce, aby ji honil.

„Tvoje dcera je tyranka," prohlásil Antoine, když se objevil ve dveřích.

Přistoupil k ní a napomádované vlasy se mu černě zaleskly ve slunci. Toho rána pracoval na nábytku – smirkoval židli, která byla už tak hladká jako satén –, a tak se mu ve tváři a na ramenou usadila tenoučká vrstva dřevěného prachu. Byl rozložitý a vysoký, měl široká ramena a ošlehanou tvář pokrytou tmavým strništěm, které se jen díky jeho neustálému úsilí nestíhalo zvrhnout v plnovous.

Objal ji kolem pasu a přivinul si ji k sobě. „Miluju tě, Vi."

„Já tě taky miluju."

To byla ta největší pravda na světě. Milovala na něm úplně všechno, jeho úsměv, to, jak mluvil ze spaní, jak se po každém kýchnutí rozesmál, i jak si ve sprše zpíval operní árie.

Zamilovala se do něj před patnácti lety, na školním dvoře, kdy ještě neměla zdání, co to láska vůbec je. Byl ve všech ohledech její první – první kluk, který jí dal pusu, její první láska, první milenec. Před setkáním s ním byla hubené, neohrabané, nejisté děvče, které mělo ve chvílích, kdy je přepadl strach – což bývalo často –, sklony ke koktání.

Děvče bez mámy.

Odteď budeš jako dospělá, řekl jí otec, když do tohoto domu poprvé vkročili jen ve dvou. Vianne bylo tehdy čtrnáct let, oči měla opuchlé od pláče a v duši smutek k nepřežití. Jejich dům se v jediném okamžiku proměnil z rodinného letního útočiště ve vězení. Neuběhly ani dva týdny od smrti maman a papa jí přestal být otcem. Od chvíle, kdy sem dorazili, ji nevzal za ruku, nepoložil jí dlaň na rameno, ani jí nenabídl kapesník, aby si měla čím osušit slzy.

A-ale vždyť jsem ještě malá, namítla.

Odteď už nejsi.

Pohlédla na svou mladší sestru Isabelle, která si ještě i ve čtyřech letech cucala palec a nechápala, co se to děje. Jen se pořád ptala, kdy už se maman vrátí domů.

Pak se otevřely dveře a dovnitř vstoupila vysoká hubená žena s nosem připomínajícím vodovodní kohoutek a očima malýma a tmavýma jako seschlé hrozinky.

To jsou ty dívky? zeptala se.

Papa přikývl.

Nebudou s nimi problémy.

Stalo se to tak rychle. Vianne to pořádně nechápala. Papa je odložil jako špinavé prádlo a přenechal je docela cizí ženě. Dívky měly mezi sebou tak velký věkový rozdíl, že si byly vzdálené, jako by pocházely z různých rodin. Vianne chtěla Isabelle utěšit, měla to v úmyslu, jenomže sama prožívala takovou bolest, že nebyla schopná myslet na nikoho jiného, a už vůbec ne na někoho tak svéhlavého, netrpělivého a hlučného, jako byla Isabelle. Jejich první dny v domě

měla v paměti ještě teď. Nezapomněla, jak Isabelle vřískala, ani to, jak ji za to madame bila. Vianne svou sestru úpěnlivě prosila, znovu a znovu jí říkala: Mon Dieu, Isabelle, přestaň už ječet. Prostě udělej, co ti říká. Jenomže Isabelle byla už v pouhých čtyřech letech nezvladatelná.

Na Vianne všechno doléhalo – zármutek z matčiny smrti, bolest z otcova nečekaného odchodu, náhlá změna jejich rodinné situace i Isabellina vtíravá, úporná osamělost.

Antoine Vianne zachránil. To léto po smrti maman se z nich stala nerozlučná dvojice. S ním dokázala Vianne všemu uniknout. A tak byla v pouhých šestnácti letech těhotná a v sedmnácti vdaná a paní domu Le Jardin. Dva měsíce nato potratila a na chvíli se ztratila. Jinak se to nedá popsat. Zachumlala se do svého žalu, zabalila se do něj jako housenka do zámotku, neschopná starat se o nic a o nikoho, natož pak o věčně se něčeho dožadující a ukňouranou sestru.

Ale to byla stará záležitost a rozhodně si vzpomínkami na ni nechtěla kazit takhle krásný den.

Opřela se manželovi o rameno. Vzápětí k nim doběhla jejich dcera a oznámila: „Jsem připravená. Jdeme."

„Výborně," zasmál se Antoine. „Princezna je připravená, tak to musíme vyrazit."

Vianne s úsměvem zašla do domu a vzala si z věšáku vedle dveří klobouk. Měla zlatavě rusé vlasy, modré oči a porcelánově průsvitnou pleť, a tak se před sluncem vždycky důkladně chránila. Než si stihla nasadit slamák se širokou krempou, natáhnout krajkové rukavičky a vzít koš na piknik, byli už Sophie s Antoinem před brankou.

Vianne je dostihla až na prašné cestě před domem, široké jen tak tak, aby po ní mohl projet jeden automobil. Na druhé straně silničky se táhly dlouhé lány zelených luk, sem tam protkané rudými vlčími máky a modrými chrpami. Na svazích v téhle části údolí Loiry rostla spíš tráva než vinná réva. Třebaže to vlakem bylo do Paříže jen necelé dvě hodiny, člověk tu měl pocit, jako by se ocitl v docela jiném světě. Navíc sem jezdilo jen málo turistů, dokonce i v létě.

Sem tam kolem prorachotil automobil, projel cyklista nebo prokodrcal vůz tažený volským spřežením, většinu času však měli cestu jen pro sebe. Jejich dům ležel asi jeden a půl kilometru od Carriveau, městečka s ani ne tisícovkou duší, známého snad jen tím, že se v něm při svém tažení zastavila Johanka z Arku. Nebyl tu žádný průmysl a jen málo pracovních míst. Výjimkou byla pýcha Carriveau – místní letiště, jediné v okruhu mnoha kilometrů.

Městečko tvořila spleť uliček, dlážděných kočičími hlavami a lemovaných změtí starých vápencových domů. Ze spár kamenných zdí vypadávala malta a neviditelný, zato však všudypřítomný rozklad skrýval popínavý břečťan. Městečko a jeho křivolaké uličky, nepravidelná schodiště i slepé průchody vznikaly a vyrůstaly postupně, v průběhu několika set let. Kamenné fasády doplňovaly pestré barvy: červené markýzy natažené na konstrukcích z černého kovu, balkony s tepanými zábradlími zdobené bílými pelargoniemi v terakotových květináčích. Na každém kroku se nabízelo něco, na čem se zalíbením spočinul zrak: nabídka pastelově zbarvených makronek, hrubě pletené proutěné koše se sýry, šunkou a sušenými klobáskami, bedýnky barevných rajčat, lilků a okurek. Za slunečného počasí, jako panovalo toho dne, bývaly kavárny docela plné. Muži posedávali kolem kovových stolků, popíjeli kávu, kouřili ručně balené hnědé cigarety a hlasitě se dohadovali.

Typický den v Carriveau vypadal tak, že m'sieur LaChoa zametal chodník před svou *saladerie*, madame Clonetová myla výlohu svého modistického salónu a v ulicích se toulala partička dospívajících výrostků, kteří v těsném chumlu kopali do povalujících se odpadků a u toho se dělili o jedinou cigaretu.

Na konci městečka zahnuli k řece. Na rovném místě na travnatém říčním břehu odložila Vianne koš a ve stínu rozložitého kaštanu rozprostřela deku. Z koše vytáhla křupavou bagetu, klín hutného smetanového sýra, dvě jablka, několik jako papír tenkých plátků bayonneské šunky a láhev šampaňského značky Bollinger, ročník 1936. Nalila manželovi sklenku a posadila se vedle něj, zatímco Sophie běžela k řece.

Celý den byl zahalený oparem sluncem prozářené spokojenosti. Povídali si, smáli se a užívali si společný piknik. Když se pak odpoledne chýlilo k večeru a Sophie odběhla s rybářským prutem k vodě, Antoine vzhlédl od věnečku z kopretin, který dcerce chystal, a prohlásil: „Hitler nás co nevidět zatáhne do války."

Válka.

Lidé se poslední dobou nebavili o ničem jiném, ale Vianne to nechtěla slyšet. A už vůbec ne za tak krásného letního dne.

Zaclonila si oči dlaní a zadívala se na dceru. Za řekou se táhlo zelené, s láskou a precizností kultivované údolí Loiry. Nikde žádné ploty, žádné hranice, jen dlouhé kilometry zvlněných zelených luk a polí a sem tam ostrůvek vzrostlých stromů, kamenný dům či stodola. Vzduchem jako kousíčky bavlníkového chmýří poletovaly drobounké bílé okvětní plátky.

Vstala a zatleskala. „Pojď, Sophie. Měli bychom vyrazit domů."

„Nemůžeš se tvářit, že to neexistuje, Vianne."

„Mám se snad začít bát? Proč? Máme tebe a ty nás ochráníš."

S úsměvem (snad až příliš širokým) zabalila zbytky po pikniku, shromáždila svou rodinu a vyrazila s ní zpět na prašnou cestu.

Ani ne za třicet minut byli u robustní dřevěné brány Le Jardin, kamenného venkovského domu, který její rodině patřil už tři století. Z dvoupatrového domu s modrými okenicemi, jehož fasádu čas zbarvil do desítky různých odstínů šedi, byl výhled na ovocný sad. K oběma štítovým zdem přiléhaly cihlové komíny, porostlé břečťanem. Z původních pozemků zbylo pouhých sedm akrů půdy. Zbylých dvě stě rodina v průběhu posledních dvou set let kvůli tenčícímu se majetku postupně prodala. Vianne však sedm akrů bohatě stačilo. Neuměla si představit, k čemu by jich potřebovala víc.

Vešli do domu a Vianne za nimi zavřela dveře. V kuchyni byly na kovové mřížce nad sporákem zavěšené měděné a litinové hrnce a pánve. Na odhalených stropních trámech visely usychající svazečky levandule, rozmarýny a tymiánu. Měděný dřez, který se v průběhu věků pokryl zelenkavým nánosem, byl tak veliký, že by se v něm dal vykoupat i menší pes.